

หลักกฎหมายควรรู้

เรื่อง ผลกระทบจากการนำ “ของหลวง” ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว

"ของหลวง" หรือทรัพย์สินของราชการซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นหลักเท่านั้น และไม่ใช้ทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตระหนักถึงระเบียบกฎหมาย รวมถึงจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติตน ซึ่งการละเมิดข้อกำหนดเหล่านี้อาจนำไปสู่ผลกระทบทางกฎหมายที่ไม่คาดคิด ตัวอย่างเช่น

๑. ผลกระทบทางวินัยของข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

- อาจมีพฤติการณ์เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น

๑. มาตรา ๘๒ (๒) ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๒. มาตรา ๘๒ (๑๐) ฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

๓. มาตรา ๘๓ (๓) ฐานอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น

- อาจมีพฤติการณ์เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น

๑. มาตรา ๘๕ (๑) ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

๒. มาตรา ๘๕ (๖) ฐานกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๓. มาตรา ๘๕ (๗) ฐานละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืน ข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ข้อสังเกต ผลกระทบทางวินัยของข้าราชการ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและความร้ายแรงของแต่ละกรณี

จุลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๒/๒๕๖๘ (มกราคม ๒๕๖๘)

-๒-

๒. ผลกระทบทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

๑. มาตรา ๑๔๗ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด เปียบบังทรัพย์นั้น เป็นของตน หรือเป็น ของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริต ยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย

๒. มาตรา ๑๕๑ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ๆ ใช้อำนาจ ในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาลหรือเจ้าของทรัพย์นั้น

๓. มาตรา ๑๕๗ ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

ข้อสังเกต ผลกระทบทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น ซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้ยังมีคำที่น่าสนใจในมาตราที่ยกมาคือ "โดยทุจริต" หมายถึง เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ ด้วยกฎหมายดังนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะนำของหลวงไปใช้เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตนเอง และเป็นการใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็เป็นความผิดได้ ดังนั้น หากการใช้ของหลวงเข้าข่ายองค์ประกอบ ความผิดตามที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจได้รับโทษทางอาญาตามฐานความผิด ทั้งนี้ มาตราดังกล่าว ได้กำหนดโทษจำคุกและปรับไว้สำหรับผู้กระทำผิดไว้ด้วย

๓. ผลกระทบทางละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐจากการกระทำละเมิดอันเนื่องมาจากการจงใจหรือประมาท เลินเล่อจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างร้ายแรง โดยเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดจะต้องชดใช้ความเสียหาย ที่เกิดขึ้นให้กับหน่วยงานนั้น ซึ่งการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ และเอาของหลวงไปใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐนั้นเกิดความเสียหาย จึงต้องชดใช้ความเสียหายจากการกระทำ ละเมิด นั้น

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตระหนักว่า **"ของหลวงก็คือของหลวง"** การนำของหลวงไปใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และอาจนำไปสู่ผลกระทบตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น อย่างไม่คาดคิด

-๓-

อุทาหรณ์ควรฟัง

เรื่อง ของหลวงไม่ใช่ของเรา

ระบบราชการเป็นเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมาย ระเบียบ ในการกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐขับเคลื่อนงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีความสุข ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการย่อมจะต้องตระหนักรู้ในการดำรงตนตามกฎหมาย ระเบียบ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติตน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ แต่ยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนที่มักเข้าใจว่าการใช้ทรัพย์สินของราชการ หรือการนำของหลวงไปใช้เป็นการส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องปกติวิสัย เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถทำได้ แต่การกระทำเช่นนั้น ย่อมเป็นความผิดและได้รับโทษ ดังอุทาหรณ์ ที่จะหยิบยกมาในครั้งนี้

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นพ.เบิร์ต เมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง คณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ใช้ทรัพยากรและบุคลากรของคณะแพทยศาสตร์ ในการจัดงานแต่งงานของลูกสาวที่บ้านพักส่วนตัว รวมถึงใช้สถานที่เตรียมการจัดงานด้วย โดยสั่งให้บุคลากรนำเก้าอี้ ๑๐๐ ตัว พร้อมผ้าคลุมเก้าอี้ เครื่องถ่ายวิดีโอ ๒ เครื่อง เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป ผ้าเต็นท์หลายผืน รวมทั้งรถยนต์ส่วนตัวอีก ๔ คัน นำไปใช้ในงานแต่งงานของลูกสาว เพื่อใช้รับส่งผู้เข้าร่วมพิธีและขนย้ายอุปกรณ์ ทั้งที่บ้านพัก และที่โรงแรม ซึ่งทั้งหมดเป็นทรัพย์สินของราชการ ต่อมาเมื่อผู้ร้องเรียนไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดในกรณีดังกล่าวว่ากระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และมีความผิดทางอาญา ว่าการกระทำของ นพ.เบิร์ต เป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตัว สร้างความเสียหายแก่รัฐและคณะแพทยศาสตร์ โดยส่งสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษ และส่งให้อัยการสูงสุด ดำเนินการฟ้องต่อศาล เบื้องต้น นพ.เบิร์ต ให้การปฏิเสธ แต่ต่อมาให้การรับสารภาพไม่สู้คดีโดย ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำของ นพ.เบิร์ต เป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่จริง พิพากษาจำคุก ๕ ปี ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ค่าให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกจำเลยไว้ ๒ ปี ๖ เดือน ปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท และนพ.เบิร์ต สำนึกผิด ขดใช้ค่าเสียหายคืนให้รัฐทันที ประกอบกับเป็นแพทย์ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน ให้รอลงอาญามีกำหนด ๒ ปี

จุลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๒/๒๕๖๘ (มกราคม ๒๕๖๘)

-๔-

ในอุทธรณ์เรื่องนี้ ศาลอาญาไม่ได้พิพากษาไปถึงคดีวินัย แต่หากพิจารณาถึงความผิดทางวินัยแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานความผิดทุจริตต่อหน้าที่ กรณีนี้หาก นพ. เบิร์ด เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จะต้องถูกดำเนินการทางวินัย โดยถูกไล่ออกจากราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๕ (๑) ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ประกอบหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๒๕๐๕/ว. ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ซึ่งกำหนดไว้ว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ แม้การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปราณีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

ท้ายที่สุดนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลายต้องตระหนักและแยกแยะให้ได้ว่า “ของหลวง” ซึ่งเป็นทรัพย์สินของรัฐ ต้องใช้ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นหลักเท่านั้น เพราะ ของหลวงไม่ใช่ของเรา หากนำไปใช้ส่วนตัว นอกจากจะผิดวินัยและอาจมีโทษอาญาถึงจำคุกได้

ถามมา ? – วินัยขอตอบ !

รู้ไว้ย่อมดีกว่า เรื่อง ทรัพย์สินของทางราชการ จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวไม่ได้นะ

น้องดินดี : สวัสดีค่ะพี่วินัย วันนี้หนูมีข้อสงสัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของทางราชการ หนูอยากจะทราบว่าทรัพย์สินของทางราชการ หมายถึงอะไร และมีกี่ประเภทคะ

พี่วินัย : ได้เลยครับน้องดินดี ในส่วนคำว่า “ทรัพย์สินของทางราชการ” นั้น หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ และทรัพย์สินอื่นใดของทางราชการ ที่ได้มีการจัดซื้อ/จัดจ้าง จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงการได้มาของทรัพย์สินในทางอื่น เช่น การรับบริจาค การโอน การแลกเปลี่ยน เป็นต้น

ต่อมา ในส่วนประเภททรัพย์สินของทางราชการนั้น แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

- ๑) ที่ดิน ได้แก่ ที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์
- ๒) อาคาร เช่น อาคารสำนักงาน อาคารเพื่อการพักอาศัย เป็นต้น

จุลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๒/๒๕๖๘ (มกราคม ๒๕๖๘)

-๕-

- ๓) ทรัพย์สิน เช่น ทรัพย์สินสำนักงาน ทรัพย์สินยานพาหนะและขนส่ง เป็นต้น
- ๔) สิทธิประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน สำหรับหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรง เช่น ถนนและโครงข่ายการจราจร ทางบก สะพาน เป็นต้น
- ๕) สิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตน เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ระบบซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน โปรแกรม Anti-Virus เป็นต้น หรือสิทธิประโยชน์ไม่มีตัวตน ได้แก่ สิทธิการเช่า ใบอนุญาต สิทธิทางปัญญา เป็นต้น

น้องดินดี : หนูอยากจะขอให้พี่วินัยช่วยยกตัวอย่างการใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวให้ด้วยนะคะ

พี่วินัย : ได้เลยครับน้องดินดี

ในส่วนการใช้วัสดุและเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ ในเรื่องที่ไม่ใช้งานราชการ หรือนำกลับไปใช้เป็นการส่วนตัว เช่น กระดาษ ซองจดหมาย เทปใส โทรศัพท์ กรรไกร ไม้บรรทัด ฯลฯ หรือการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องถ่ายเอกสาร เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่เพื่องานราชการ ซึ่งมีตัวอย่าง ดังนี้ครับ

ตัวอย่างที่ ๑ นายเอ ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ สำนักงาน ได้ใช้โทรศัพท์ของทางราชการ พูดคุยเรื่องธุระส่วนตัวกับเพื่อนสนิท ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน ในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเป็นผู้รับผิดชอบแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ ๒ นายบี ตำแหน่งนักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ ในขณะที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ให้ไปปฏิบัติงานนอกสถานที่ ได้ขั้บรถยนต์ของทางราชการออกนอกเส้นทาง เพื่อไปรับลูกจากโรงเรียน อันเป็นเรื่องธุระส่วนตัว และไม่เกี่ยวข้องกับงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเป็นผู้รับผิดชอบแต่อย่างใด เช่นเดียวกับตัวอย่างแรกครับ

สุดท้าย พี่วินัยอยากจะขอพูดเสริมในส่วนของ โทษทางวินัย หากมีการนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนนั้น ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละเรื่องด้วย เช่น หากมีลักษณะเป็นการทุจริต หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ก็อาจได้รับโทษถึงขั้นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการได้เลยนะครับ

จุลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๒/๒๕๖๘ (มกราคม ๒๕๖๘)

-๖-

อ้างอิง/ที่มา

๑. หลักกฎหมายควรรู้

- ประมวลกฎหมายอาญา
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. อุทาหรณ์ควรฟัง

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

<https://www.nacc.go.th/files/article/attachments/b๕c๒๑๓๕๔d๗๒๒๑๑d๙f๗c๒๐๙๙๔d๓๖๕๕๐๖๘.pdf>

- พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
- หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๒๐๕/ว. ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ เรื่อง ขอรื้อปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี

https://www.ocsc.go.th/?post_type=laws&p=๘๐๘๓๒

๓. ถาม - ตอบ

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐